

การศึกษาการบูรณาการการพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

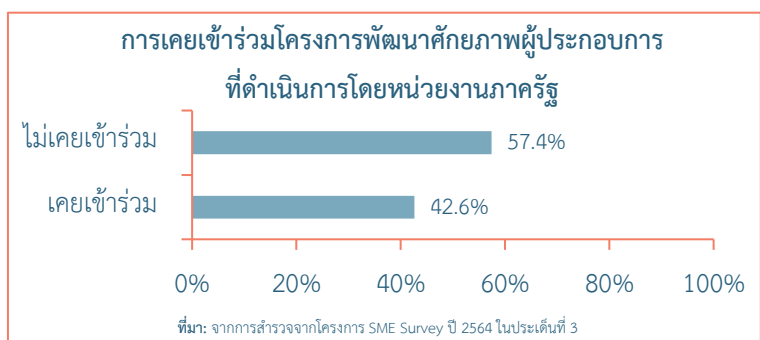
ในการศึกษาการบูรณาการการพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เป็นการศึกษาการขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านการบูรณาการระหว่างโครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจรายย่อยกับสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่นๆ ซึ่ง สสว. ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ อาศัยแบบสำรวจ (Questionnaire) ในลักษณะการสำรวจแบบเร่งด่วน (Quick Survey) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

1. วิสาหกิจรายย่อยขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ไม่สามารถเข้าถึงเงินกู้ในระบบ วงเงินกู้ไม่เพียงพอกับความต้องการ อัตราดอกเบี้ยสูง
2. มีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ การผลิต การตลาด การจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงินและบัญชี
3. ไม่เข้าใจขั้นตอนการขอสินเชื่อ ขาดความมั่นใจเนื่องจากเคยถูกปฏิเสธจากธนาคาร รวมถึงยังไม่มีการทำบัญชีและแผนธุรกิจ เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ
4. ขาดการบูรณาการระหว่างโครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจรายย่อยกับสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่นๆ อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้วิสาหกิจรายย่อย ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อ
5. วิสาหกิจรายย่อยจำนวนหนึ่งขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ขาดความสนใจ ขาดความพร้อม ขาดความตั้งใจในการเข้าร่วมโครงการ
6. การพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยขาดความต่อเนื่อง ระยะเวลาโครงการจำกัด มีความซ้ำซ้อนกัน ที่ปรึกษาขาดความรู้ความสามารถ ขาดการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม
7. วิสาหกิจรายย่อยไม่สามารถเข้าถึงโครงการความช่วยเหลือด้านสินเชื่อจากภาครัฐ ด้วยปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการขาดคุณสมบัติ

ความคาดหวัง/ความต้องการการช่วยเหลือทางด้านแหล่งเงินทุน และโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการมีทั้งที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ เช่น โครงการฝึกอบรม โครงการให้คำปรึกษาแนะนำในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

หากพิจารณาถึงสาเหตุหลักที่ผู้ประกอบการไม่เคยเข้าร่วมโครงการฯ คือ ผู้ประกอบการไม่ทราบเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ตามด้วยเหตุผลลำดับรองลงมา คือ ไม่ตรงกับความต้องการ และไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วม ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการฯ มีประโยชน์ในการพัฒนาธุรกิจค่อนข้างมาก

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับมาตรการความช่วยเหลือด้านเงินทุน/สินเชื่อ/ค้ำประกันสินเชื่อของภาครัฐ โดยสาเหตุส่วนใหญ่มาจากไม่มีความต้องการรับความช่วยเหลือด้านนี้ ด้วยเหตุผลส่วนบุคคลของแต่ละกิจการ เช่น ความไม่เข้าใจถึงเงื่อนไขในการขอสินเชื่อ การขาดความรู้เรื่องการขอสินเชื่อการจัดทำบัญชีและแผนธุรกิจที่เป็นระบบ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการที่มีมาตรการความช่วยเหลือด้านเงินทุน/สินเชื่อของภาครัฐ เช่น การมีสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การขยายโอกาสให้กับธุรกิจที่ไม่มีเครดิต หรือไม่มีสินทรัพย์ค้ำประกัน

หากผู้ประกอบการมีองค์ความรู้ทางด้านการทำบัญชี และแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบจะสามารถลดปัญหาและอุปสรรคของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ความคิดเห็น หากภาครัฐมีโครงการให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ (เช่น โครงการฝึกอบรม โครงการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น) ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ สามารถได้รับเงินกู้/สินเชื่อจากสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่นๆ (ตามที่กำหนด) โดยไม่ต้องมีหลักประกัน ภายใต้เงื่อนไขว่าผู้เข้าร่วมต้องเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพฯ อย่างครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่โครงการกำหนด และต้องผ่านการประเมินโดยที่ปรึกษาอิสระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.4) สนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจรายย่อยซึ่งมีเงื่อนไขว่าเมื่อผ่านการประเมินจากที่ปรึกษาอิสระ จะได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.0) เห็นว่าโครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจรายย่อย ซึ่งมีเงื่อนไขว่าเมื่อผ่านการประเมินจากที่ปรึกษาอิสระ จะได้รับสิทธิค่าส่วนลดการใช้บริการของภาครัฐ สามารถสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา และส่วนใหญ่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ

สาเหตุการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม/โครงการให้คำปรึกษาถือว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาของผู้ประกอบการ เพราะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาธุรกิจของตนเอง ทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของธุรกิจ อีกทั้งยังได้รับแหล่งเงินทุนสำหรับประกอบกิจการด้วย

สาเหตุที่ผู้ประกอบการไม่สนใจเข้าร่วม เพราะไม่มีเวลา/ไม่พร้อมเข้าร่วมโครงการและไม่มีความต้องการได้รับเงินกู้/สินเชื่อจากสถาบันการเงิน จากข้อมูลพบว่าวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่มีรูปแบบกิจการเป็นแบบบุคคลธรรมดา และดำเนินกิจการโดยผู้ประกอบการเอง และแรงงานเพียงจำนวนน้อย จึงอาจจะไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการให้สินเชื่อที่ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่ธุรกิจต้องผ่านการประเมิน โดยที่ปรึกษา หรือผ่านการคัดเลือกหลังรับการอบรมหรือการรับคำปรึกษาด้านการบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจรายย่อยอย่างต่อเนื่อง

1. โครงการถูกออกแบบอย่างเหมาะสมกับการพัฒนาผู้ประกอบการแต่ละราย/แต่ละกลุ่ม และนำไปปฏิบัติและควบคุมการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลเชิงพัฒนาอย่างแท้จริง
2. โครงการอบรม/โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการมีความต่อเนื่อง
3. ที่ปรึกษามีความหลากหลายทางด้านความเชี่ยวชาญและเข้าใจบริบทของธุรกิจและมีประสบการณ์ ในการประกอบธุรกิจ
4. มีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง
5. มีการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจ และปรับใช้องค์ความรู้ที่ได้รับ ในสถานการณ์จริงได้
6. มีการประเมินธุรกิจที่น่าเชื่อถือ และมีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้ประกอบการรับทราบ พร้อมทั้ง จุดอ่อน และประเด็นที่ควรปรับปรุงเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงตัว
7. สถาบันการเงิน และหน่วยงานภาครัฐมีการให้ความร่วมมือในการกำหนดมาตรการที่จะให้สินเชื่อกับ ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ โดยใช้ผลการประเมินโดยที่ปรึกษา หรือข้อมูลการพัฒนาของธุรกิจในมิติต่างๆ
8. มีฐานข้อมูลที่จะเชื่อมโยงข้อมูลของธุรกิจระหว่างหน่วยงาน และประวัติการเข้าอบรม การเข้ารับคำปรึกษา และการพัฒนาการของธุรกิจในมิติต่างๆ ที่สามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง
9. มีการนำเสนอธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจากการเข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นธุรกิจต้นแบบและจูงใจ ให้มีผู้ประกอบการอื่นๆ เข้าร่วม

ความคิดเห็น หากภาครัฐจะสร้างสิ่งจูงใจให้ผู้ประกอบการ สนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการ (เช่น โครงการฝึกอบรม โครงการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น) ให้มากขึ้นโดยการให้ สิทธิค่าส่วนลดการใช้บริการของภาครัฐ เช่น เข้าร่วมโครงการอบรมทางออนไลน์หลักสูตร A จะได้รับ สิทธิค่าส่วนลดในการใช้บริการของภาครัฐ เช่น ลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ลดดอกเบี้ย เป็นต้น) เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท (จำนวนเงินแตกต่างกันตามแต่ละหลักสูตร/โครงการ)

1. ผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่สนใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ โดยการเข้าร่วมโครงการ ฝึกอบรม/โครงการให้คำปรึกษาถือว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาของผู้ประกอบการ เพราะทำให้ ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาธุรกิจของตนเอง ปรับปรุงธุรกิจของตนเอง

2. สำหรับสาเหตุที่ผู้ประกอบการไม่สนใจเข้าร่วม เพราะไม่มีเวลา/ไม่พร้อมเข้าร่วมโครงการ จากข้อมูลพบว่าวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่มีรูปแบบกิจการเป็นแบบบุคคลธรรมดา และดำเนินกิจการโดยผู้ประกอบการเอง และแรงงานเพียงจำนวนน้อย จึงอาจจะไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ
3. สิทธิพิเศษที่จะให้กับผู้ประกอบการควรมีความหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้ประกอบการที่มีอยู่ในหลายอุตสาหกรรม และมีความต้องการที่หลากหลาย
4. การให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาต หรือการทดสอบมาตรฐานเป็นสิทธิประโยชน์ที่น่าสนใจ เพราะช่วยให้ผู้ประกอบการลดต้นทุน และได้รับทักษะความรู้เพิ่มเติมด้วย
5. การให้ส่วนลดในการออกใบงานแสดงสินค้า หรือการส่งเสริมการขาย เป็นสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจ
6. ความต่อเนื่องของโครงการฝึกอบรม/โครงการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ เพื่อให้พัฒนาการของธุรกิจสามารถเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการพร้อมกับการให้สิทธิค่าส่วนลดการใช้บริการของภาครัฐ

1. โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ มีความเหมาะสมกับการพัฒนาผู้ประกอบการแต่ละราย/แต่ละกลุ่ม และนำไปปฏิบัติและควบคุมการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลเชิงพัฒนาอย่างแท้จริง
2. โครงการอบรม/โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการมีความต่อเนื่อง
3. ที่ปรึกษามีความหลากหลายทางด้านความเชี่ยวชาญและเข้าใจบริบทของธุรกิจและมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ
4. มีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง
5. มีการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจ และปรับใช้องค์ความรู้ที่ได้รับในสถานการณ์จริงได้
6. สิทธิค่าส่วนลดการใช้บริการที่เป็นแรงจูงใจมีความหลากหลาย และผู้ประกอบการสามารถเลือกได้ตามความต้องการที่แตกต่างกัน
7. หน่วยงานภาครัฐมีการให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการที่มีความหลากหลาย
8. มีฐานข้อมูลที่จะเชื่อมโยงข้อมูลของธุรกิจระหว่างหน่วยงาน และประวัติการเข้าอบรม การเข้ารับคำปรึกษา และการพัฒนาการของธุรกิจในมิติต่างๆ ที่สามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่อง
9. มีการนำเสนอธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจากการเข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นธุรกิจต้นแบบและจูงใจให้มีผู้ประกอบการอื่นๆ เข้าร่วม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. แนวคิดโครงการพัฒนาศักยภาพฯ

การบูรณาการการพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยกับการเข้าถึงสินเชื่อสถาบันการเงิน โดยวิสาหกิจรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพฯ ที่ผ่านการประเมินโดยที่ปรึกษาอิสระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับใบรับรองที่สามารถนำไปขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการฯ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพฯ การประเมิน การออกใบรับรอง หลักเกณฑ์การได้รับสินเชื่อ และหลักเกณฑ์ค้ำประกันสินเชื่อ ร่วมกันระหว่าง สสว. สถาบันการเงิน และ บสย.

การสร้างสิ่งจูงใจให้วิสาหกิจรายย่อยสนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพฯ โดยให้วิสาหกิจรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพฯ ที่ผ่านการประเมินโดยที่ปรึกษาอิสระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับใบรับรองที่สามารถนำไปเป็นส่วนลดตามจำนวนเงินที่กำหนด ในการใช้บริการของภาครัฐและหรือภาคเอกชน ที่ได้มีการตกลงล่วงหน้า เช่น ส่วนลดดอกเบี้ย ส่วนลดค่าใช้จ่ายห้องปฏิบัติการ ค่าขอใบอนุญาต เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการบูรณาการการพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

สร้างความร่วมมือระหว่าง สสว. กับสถาบันการเงิน เช่น SME Bank ธนาคารออมสิน และ บสย. เป็นต้น ในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการบูรณาการ โดยควรประกอบด้วยหลักเกณฑ์การประเมินวิสาหกิจรายย่อยเพื่อคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ (ควรนำหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อของสถาบันการเงินมาประกอบการกำหนดหลักเกณฑ์ด้วย) การจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพฯ (ควรมีหลากหลายรูปแบบ และมีตัวชี้วัดผลสำเร็จ) การประเมินโดยที่ปรึกษาอิสระ การออกใบรับรอง การค้ำประกันสินเชื่อ การให้สินเชื่อ เป็นต้น

สสว. สร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยร่วมที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมดำเนินการในด้านการประเมินวิสาหกิจรายย่อย เพื่อคัดเลือกเข้าร่วมโครงการและการพัฒนาศักยภาพฯ เพื่อให้เป็นหน่วยทำหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

สสว. รับสมัคร คัดเลือก พัฒนาที่ปรึกษาอิสระ และออกใบรับรองที่ปรึกษา เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการพัฒนาของวิสาหกิจรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการ

สสว. วางระบบฐานข้อมูลสำหรับบริหารโครงการ ประกอบด้วย ฐานข้อมูลวิสาหกิจรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการ ฐานข้อมูลที่ปรึกษา ผลการติดตามประเมินผล การส่งผลการประเมินให้สถาบันการเงิน และ บสย. การติดตามการได้รับสินเชื่อ เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์คัดเลือกวิสาหกิจรายย่อยเข้าร่วมโครงการ โดยควรดำเนินการแบบต่อเนื่อง เช่น หากเป็นการพัฒนาโดยวิธีการปรึกษาแนะนำรายเดียว เมื่อมีวิสาหกิจรายย่อยขอเข้าร่วม ก็สามารถเข้ารับการประเมิน และพัฒนาศักยภาพ ได้ทันที ส่วนโครงการประเภทฝึกอบรม อาจต้องรอจนมีผู้ผ่านการประเมินครบจำนวนที่กำหนด แล้วจึงดำเนินการ เป็นต้น

3. การสร้างสิ่งจูงใจให้วิสาหกิจรายย่อยสนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพฯ

สสว. กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินวิสาหกิจรายย่อย เพื่อคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ (อาจใช้หลักเกณฑ์เดียวกับ การบูรณาการการพัฒนาวิสาหกิจรายย่อยกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือลดระดับความเข้มงวด) การจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพฯ (ควรมีหลากหลายรูปแบบ และมีตัวชี้วัดผลสำเร็จ) การประเมินโดยที่ปรึกษาอิสระ การออกไปรับรอง เป็นต้น

สสว. ติดต่อบริษัทประกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ SME ส่วนใหญ่ใช้บริการ เช่น ห้องปฏิบัติการ หน่วยงานที่ออกใบอนุญาต เช่น อย. SME Bank เป็นต้น เพื่อสร้างความร่วมมือในการให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถนำใบรับรองส่วนลดที่ออกโดย สสว. ไปเป็นส่วนลดค่าบริการ โดย สสว. จะจ่ายคืนส่วนลดทั้งจำนวน หรือขอความร่วมมือจ่ายเพียงบางส่วน เช่น ร้อยละ 70 ของส่วนลด เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์คัดเลือกวิสาหกิจรายย่อยเข้าร่วมโครงการ โดยควรดำเนินการแบบต่อเนื่อง เช่น หากเป็นการพัฒนาโดยวิธีการปรึกษาแนะนำรายเดียว เมื่อมีวิสาหกิจรายย่อยขอเข้าร่วม ก็สามารถเข้ารับ การประเมิน และพัฒนาศักยภาพ ได้ทันที ส่วนโครงการประเภทฝึกอบรม อาจต้องรอจนมีผู้ผ่านการประเมินครบจำนวนที่กำหนด แล้วจึงดำเนินการ เป็นต้น

โดย ส่วนพัฒนาเครื่องมือและประมาณการเศรษฐกิจ
ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ (ผวต.)
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)